

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Спеціальність	025 Музичне мистецтво	
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	
Ступінь вищої освіти	Магістр	
Освітньо-наукова програма	Музичне мистецтво	
Курс	1	
Семестр	1	
Обсяг дисципліни (години / ECTS)	120 / 4	
Статус дисципліни (обов'язкова / вибіркова)	Обов'язкова	
Мова викладання	Українська	
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, по батькові	Шаповалова Людмила Володимирівна
	Науковий ступінь, вчене/почесне звання	Доктор мистецтвознавства, професор,
	Посада	Завідувач кафедри інтерпретології та аналізу музики
	Профіль викладача, e-mail	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/performing-musicology/interpretation-and-analysis-of-music/Shapovalova_2022.pdf refleksia@ukr.net; refleksiaua@gmail.com
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, по батькові	Романюк Ірина Анатоліївна
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	Кандидат мистецтвознавства, доцент
	Посада	Доцент кафедри інтерпретології та аналізу музики
	Профіль викладача, e-mail	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/performing-musicology/interpretation-and-analysis-of-music/Romaniuk_2022.pdf floyara.kharkiv@gmail.com
Анотація	Дисципліна «Методологія наукових досліджень» є базовою для написання кваліфікаційної роботи магістра, захист якої входить до переліку державних іспитів. Для здобувачів виконавських спеціалізацій, які не мають досвіду науково-дослідної роботи, це є новим, надскладним завданням. Із метою моделювання дослідницької діяльності як процесу та структури розроблено дисципліну «Методологія наукових досліджень», яка націлена на прискорення «входження» в	

	<p>науковий фах музикантів-виконавців.</p> <p>Предметом пропонованої навчальної дисципліни є система когнітивних понять – методів, які сприяють розумінню специфіки музичної творчості, вищим ступенем якої є методологія. Її зміст складають загальні теоретичні засади, принципи та концепції науки про музику.</p> <p>Стратегія наукової творчості (системологія науково-музичного мислення) обумовлена спиранням на академічне музикознавство – «теорія та історія музики», яке є запорукою розуміння виконавського мистецтва. В свою чергу, історія та теорія виконавського мистецтва склалися у ХНУМ імені І. П. Котляревського в окремий напрям сучасної музикології. Отже, в авторській версії дисципліни йдеться про інтерпретологію як інтегральну науку про музику очима виконавців-інтерпретаторів.</p>
Мета дисципліни	Системне моделювання науково-дослідницької творчості у двох її вимірах (як процесу та як структури) для подальшого практичного опанування методами в ході текстологічного викладу результатів магістерської роботи.
Програмні результати навчання	<p>РН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.</p> <p>РН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих, композиторських та педагогічних інтерпретацій.</p> <p>РН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно категоріальним апаратом.</p> <p>РН 11. Планувати і здійснювати дослідження у сфері культури та мистецтва; відшуковувати, обробляти та аналізувати необхідну інформацію; аргументувати висновки, презентувати і обговорювати результати досліджень.</p> <p>РН 12. Володіти сучасними методами та засобами наукових досліджень у сфері музичного мистецтва, у тому числі, методами роботи з інформацією, методами аналізу даних.</p>
Загальні компетентності	<p>ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК 9. Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК 10. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p>
Фахові (спеціальні) компетентності	<p>СК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.</p> <p>СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / диригентській / композиторській / педагогічній діяльності.</p> <p>СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.</p>

	<p>СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.</p> <p>СК 9. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність в закладах вищої освіти.</p>
<p>Зміст навчальної дисципліни</p>	<p><i>Тема 1.</i> Методологія як спосіб пізнання музики, моделювання законів музичного мистецтва. Дефініції понять «метод», «методологія», «поняття», «категорія», «концепт».</p> <p><i>Тема 2.</i> Система наукових методів вивчення законів музики. Критерії вибору методу пізнання музичного твору.</p> <p><i>Тема 3.</i> Загальні методи музикознавства як складової сучасної гуманітаристики; їх проекція на специфіку музичної творчості:</p> <ul style="list-style-type: none"> – філософсько-естетичний; філософський (метафізичний); духовний аналіз, епістемологічний; когнітивний; психологічний; діяльнісний; – семіотичний (структурно-семантичний), етимологічний; лінгвістичний; – порівняльний; метод порівняльної інтерпретології; – системний; комплексний; цілісний; дискурс-аналіз; контекстуальний. <p><i>Тема 4.</i> Історичний метод та його різновиди (історико-генетичний; історико-типологічний, історико-контекстуальний).</p> <p><i>Тема 5.</i> Наукова діяльність як творчий процес. Алгоритм наукового осмислення музичних явищ у їх множинності (твори, жанри, стилі).</p> <p><i>Тема 6.</i> Вибір теми. Критерії визначення її актуальності через новизну отриманих результатів та відповідність теми предмету й меті дослідження.</p> <p><i>Тема 7.</i> Пошук наукових джерел як підготовчий етап написання тексту. Шляхи збирання наукової літератури з обраної теми (проблемне коло); аналіз стану, ступеню вивченості теми (проблеми).</p> <p><i>Тема 8.</i> Спеціальні методи наукової діяльності; когнітивні моделі музичної науки (загальна характеристика);</p> <p><i>Тема 9.</i> Структурно-функціональний аналіз та його зв'язки з іншими вченнями про музику.</p> <p><i>Тема 10.</i> Жанровий аналіз музичного твору та система комунікативно-семантичних функцій.</p> <p><i>Тема 11.</i> Стильовий підхід до аналізу музичної творчості.</p> <p><i>Тема 12.</i> Музикознавча інтерпретація. Зв'язки з герменевтикою та відмінності.</p> <p><i>Тема 13.</i> Інтерпретологія як інтегративна наука, її методи та підходи до розуміння специфіки виконавської творчості. Виконавська поетика як система засобів впливу виконавця на авторську концепцію твору (аж до її трансформації).</p> <p><i>Тема 14.</i> Системний підхід до розуміння проблем сучасної культури та їх розв'язання. Концептосфера музичної науки як система понять та категорій.</p> <p><i>Тема 15.</i> Методика самоперевірки автором власного тексту. Механізми самоаналізу наукового тексту. Вміння поставити</p>

	питання та вести дискусію. <i>Тема 16.</i> Духовний аналіз музичного твору та його роль у вихованні виконавської культури; етика та ентелехія наукового мислення homo musicus.
Види занять	Лекційні, практичні, самостійна робота.
Методи навчання	<ul style="list-style-type: none"> • вербальний метод (лекція, дискусія, співбесіда на теми магістерських робіт); організація інтерактивних форм наукового спілкування: «Ярмарок ідей»; «Круглий стіл гострих проблем»); • аналітичний метод, націлений на виконання практичних завдань: <ol style="list-style-type: none"> 1) написання анотацій до статей за матеріалами «Магістерських читань»; 2) складання теоретичної бази дослідження за критеріями відповідності методам та напрямам музичної науки; • метод теоретичного моделювання (створення концептуальної матриці для унаочнення системи понять та категорій методології наукових досліджень); • новітні інформаційні технології та комп'ютерні засоби навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані); • самостійна робота (опрацювання навчально-методичних джерел, конспектування, рецензування; написання вступного розділу магістерської роботи; вироблення дефініцій; бібліографічний огляд літератури за заданою проблематикою; підготовка до практичних занять); • індивідуально-консультативна робота зі здобувачами вищої освіти під час практичних занять, творчих дискусій.
Форми та методи оцінювання	<p>Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти.</p> <p>Поточний контроль (max 60 балів): усне опитування під час лекції; письмові роботи (написання анотацій; складання теоретичної бази магістерської роботи); виступи із презентацією власної теми; виконаних творчих робіт; робота на практичному занятті.</p> <p>Підсумковий семестровий контроль (max 40 балів): екзамен.</p> <p>Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни й отримання за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 20 балів.</p> <p>Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.</p>
Особливості та політики дисципліни	<p>Під час вивчення навчальної дисципліни викладач та здобувачі комунікують завдяки google meet, zoom, Moodle, листування через e-mail, залучення google-диск тощо.</p> <p>Від студентів очікується регулярне відвідування усіх видів занять згідно з розкладом.</p> <p>Порядок повторного проходження контрольних заходів та ліквідації академічної заборгованості визначено Положенням про організацію та проведення поточного та семестрового</p>

	<p>контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. Необхідною вимогою під час навчання є дотримання академічної доброчесності (списування (в т.ч. з використанням гаджетів) під час поточного та підсумкового контролю заборонено). В Університеті панують взаємоповага, шанобливість, чесність.</p>
<p>Рекомендовані джерела інформації</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Александрова, О., & Шаповалова, Л. (2020). Формування мислення сучасного виконавця в системі інтегральних зв'язків теорії музики та інтерпретології. In Jolanta Kloc, Zbigniew Brenda, Samoilenko Oleksandra Ivanivna, & Osadcha Svitlana Viktorivna (Eds.), <i>Modern culture and art history: an experience of Ukraine and EU</i> (pp. 1-20). Izdevnieciba "Baltija Publishing". 2. Шаповалова, Л. В. (Ред.). (2014). <i>Когнітивне музикознавство</i>. ХНУМ імені І. П. Котляревського. 3. Котляревський, І. А. (2008). <i>Загальні основи науково-дослідної роботи</i>. НМАУ ім. П. І. Чайковського. 4. Шаповалова, Л. (2014). Духовна реальність музичного твору і методи її пізнання. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. У Шаповалова, Л. (Ред.), <i>Когнітивне музикознавство</i>. (Вип. 40, с. 11-32). ХНУМ імені І. П. Котляревського. 5. Шаповалова, Л. (2017). Інтерпретологія як інтегративна наука: <i>Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти</i>, 11. 160–169. 6. Шейко, В. М. (2002). <i>Організація та методика науково-дослідницької діяльності</i>. Знання-Прес.

Силабус розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень», затвердженої науково-методичною радою Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського 30 серпня 2023 р., протокол № 1.